ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
ГОРОД НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕ
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

19 июнь 2026 ел № 6165

Башкарма комитетның 2023 елның 10 августындагы 7254 номерлы Карары белән расланган Яр Чаллы шәһәре территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын булдыру һәм файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1999 елның 29 ноябрендәге 1309 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2025 елның 2 октябрендәге 1517 номерлы Карары, шәһәр Уставының 53 статьясы, Шәһәр Советының 2007 елның 21 февралендәге 19/8 номерлы Карары белән расланган Муниципаль хокукый актлар системасы турында нигезләмәнең 5.24 пункты нигезендә

К А Р А Р Б И Р Ә М:

1. Башкарма комитетның 2023 елның 10 августындагы 7254 номерлы Карары белән расланган Яр Чаллы шәһәре территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын булдыру һәм файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту турында нигезләмәгә, аны кушымтада каралганча яңа редакциядә бәян итеп, үзгәрешләр кертергә.

2. Башкарма комитетның эш кәгазьләрен алып бару идарәсенә әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (https://pravo.tatarstan.ru) рәсми бастырып чыгаруны һәм аны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә https://nabchelny.ru адресы буенча Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегенең рәсми сайтында урнаштыруны тәэмин итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет Җитәкчесе урынбасары И.Ә. Сәлимхановка йөкләргә.

Башкарма комитет
Җитәкчесе Ф.Ш. Салахов

Башкарма комитетның
2026 елның 19 июнендәге
6165 номерлы карарына
кушымта

Башкарма комитетның
2023 елның 10 августындагы
7254 номерлы карарына
кушымта

Яр Чаллы шәһәре территориясендә
гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын
булдыру һәм файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту турында
нигезләмә

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге Яр Чаллы шәһәре территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын булдыру һәм файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту турында нигезләмә «Гражданнар оборонасы турында» 1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Гражданнар оборонасының сыену урыннарын һәм башка объектларын булдыру тәртибе турында» 1999 елның 29 ноябрендәге 1309 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясендә гражданнар оборонасы турында нигезләмәне раслау турында» 2007 елның 26 ноябрендәге 804 номерлы карары, Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының «Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын эксплуатацияләү кагыйдәләрен раслау һәм гамәлгә кертү турында» 2002 елның 15 декабрендәге 583 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының «Тыныч вакытта гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын карап тоту һәм файдалану тәртибен раслау турында» 2005 елның 21 июлендәге 575 номерлы боерыгы, СП 88.13330.2022. Кагыйдәләр җыелмасы. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары. СНиП II-11-77 нигезендә эшләнде һәм тыныч вакытта, мобилизация чорында һәм сугыш вакытында гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын булдыру һәм саклап тоту кагыйдәләрен билгели.

2. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмасы - халыкны, гражданнар оборонасы көчләренең шәхси составын, шулай ук гражданнар

оборонасы техникасын һәм мөлкәтен дошман һөҗүме чаралары тәэсиреннән саклау өчен билгеләнгән махсус корылма.

Гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары сугыш вакытында һәм тыныч вакыттагы гадәттән тыш хәлләрдә яшеренүчеләрне саклау өчен билгеләнгән. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары, билгеләнешенә бәйле рәвештә, яшеренүчеләрне атом-төш зарарлау чараларының зарарлы факторларыннан, гадәти зарарлау чаралары тәэсиреннән саклауны тәэмин итәргә тиеш һәм тыныч вакытта хуҗалык ихтыяҗлары һәм халыкка хезмәт күрсәтү өчен файдаланылырга мөмкин.

3. Гражданнар оборонасы объектларына түбәндәгеләр керә:

1) сыену урыны – норматив вакыт дәвамында яшеренүчеләрне атом-төш, химик, биологик коралның һәм гадәти зарарлау чараларының зарарлы факторлары, потенциаль куркыныч объектларда авария-химик куркыныч матдәләрнең зарарлы концентрацияәре, биологик зарарлау чаралары, потенциаль куркыныч биологик объектлардагы аварияләр вакытында патоген микроорганизмнар һәм токсиннар, радиация һәлакәтләре вакытында ионлаштыручы нурланышлар, ә шулай ук янгын вакытында югары температура һәм яну продуктлары тәэсиреннән саклау өчен билгеләнелгән гражданнар оборонасының саклагыч корылмасы;

2) радиациягә каршы яшеренү урыны – җирлек радиоактив пычранган вакытта, яшеренүчеләрне ионлаштыручы нурланышлар тәэсиреннән саклау өчен билгеләнгән һәм норматив вакыт дәвамында яшеренүчеләрнең анда өзлексез булу мөмкинлеген бирә торган гражданнар оборонасының саклагыч корылмасы;

3) яшеренү урыны – яшеренүчеләрне гадәти зарарлау чараларының фугаслы һәм ярчыклы тәэсиреннән, төзелеш конструкцияләренең ватыклары белән зарарлаудан, шулай ук төрле этажлы биналарның югарыда урнашкан этажлары конструкцияләренең җимерелүеннән саклау өчен билгеләнгән гражданнар оборонасының саклагыч корылмасы;

4) махсуслаштырылган склад бүлмәсе (саклау урыны) – анда урнаштырылган гражданнар оборонасы мөлкәтен саклау һәм аны билгеләнгән тәртиптә бирү өчен билгеләнгән бүлмә;

5) санитар-юу пункты – кием, аяк киеме алыштыру, халыкны санитар эшкәртү, тире капламының радиоактив зарарлануын (пычрануын), индивидуаль саклану чараларын, кешеләрнең махсус һәм шәхси киемнәрен контрольдә тоту өчен билгеләнгән техник һәм матди чаралар, бүлмәләр комплексы;

6) киемнәрне зарарсызландыру станциясе – махсус кием, аяк киеме эшкәртү өчен, шулай ук киемнәргә саклагыч составлар сеңдерү өчен билгеләнгән бүлмәләр, техник һәм матди чаралар комплексы;

7) техниканы зарарсызландыру станциясе – транспортның хәрәкәт итүче составын махсус эшкәртү өчен билгеләнгән бүлмәләр, техник һәм матди чаралар комплексы;

8) халыкны ышыклау өчен җайлаштырылган, тирәндә урнаштырылган бина - бинаның яки корылманың тулысынча яки өлешчә туфракка

тирәнәйтелгән, киртәләү һәм тотып торучы төзелеш конструкцияләре белән чикләнгән, яшеренүче халыкны гадәти зарарлау чараларының фугаслы һәм кыйпылчыклы тәэсиреннән саклауны тәэмин итәргә сәләтле өлеше;

9) гражданнар оборонасының башка объектлары – гражданнар оборонасы буенча чаралар үткәрүне тәэмин итү өчен, шул исәптән кешеләрне һәм хайваннарны санитар эшкәртү, юлларны, биналарны һәм корылмаларны дезактивацияләү, киемнәрне, транспорт чараларын махсус эшкәртү һәм башка кичектергесез эшләр өчен билгеләнгән объектлар.

Халык дигәндә Россия Федерациясе гражданнары, Россия Федерациясе территориясендәге чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар аңлашыла.

4. Муниципаль берәмлек чикләрендә Башкарма комитет:

1) Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының территориаль органнары белән килештереп, гражданнар оборонасы объектларына гомуми ихтыяҗны билгели;

2) тыныч вакытта гражданнар оборонасы объектларын булдыра, гамәлдәгеләрен саклый һәм аларны файдалануга әзерлек хәлендә тота;

3) гражданнар оборонасы объектларын булдыруга һәм аларны файдалануга әзерлек хәлендә тотуга контрольне гамәлгә ашыра;

4) гражданнар оборонасының гамәлдәге һәм булдырыла торган объектлары исәбен алып бара.

5. Оешмалар:

1) тыныч вакытта, алар үз карамагында булган федераль башкарма хакимият органнары, Татарстан Республикасы башкарма органнары һәм Башкарма комитет белән килештереп, гражданнар оборонасы объектларын булдыралар;

2) гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары сыйфатында файдаланыла торган гамәлдәге гражданнар оборонасы объектларының сакланышын тәэмин итәләр, аларны файдалануга әзерлек хәлендә тоту һәм әлеге нигезләмәнең 8, 9, 10 пунктлары нигезендә булдырыла торган сыену урыннарын файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту чараларын күрәләр;

3) оешма милек хокукында яки башка закон нигезендә ия булган һәм файдалана торган гражданнар оборонасының гамәлдәге һәм булдырыла торган объектлары исәбен алып баралар.

6. Башкарма комитетның шәһәр хуҗалыгы һәм халык яшәешен тәэмин итү идарәсе, тирәндә урнаштырылган биналарны һәм җир асты киңлегенең башка корылмаларын, шулай ук төрле билгеләнештәге биналарның һәм корылмаларның подвал, цоколь этажларын халыкның гадәти зарарлау чараларының фугаслы һәм кыйпылчыклы тәэсиреннән, шул исәптән төрле этажлы биналарның югарыда урнашкан этажлары җимерелүдән төзелеш конструкцияләренең кыйпылчыклары тәэсиреннән яшеренүе өчен файдалану һәм яраклаштыру мәсьәләләре буенча, идарәче оешмалар һәм торак милекчеләре ширкәтләре белән үзара эшчәнлекне оештыра.

7. Шәһәр территориясендә торак йортлар белән идарә итү буенча үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы идарәче оешмалар һәм торак милекчеләре ширкәтләре, тирәндә урнаштырылган биналарны һәм җир асты киңлегенең башка корылмаларын, шулай ук төрле билгеләнештәге биналарның һәм корылмаларның подвал, цоколь этажларын халыкның гадәти зарарлау чараларының фугаслы һәм кыйпылчыклы тәэсиреннән, шул исәптән төрле этажлы биналарның югарыда урнашкан этажлары җимерелүдән төзелеш конструкцияләренең кыйпылчыклары тәэсиреннән яшеренүе өчен яраклаштыралар һәм файдалануны тәэмин итәләр.

2 бүлек. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын һәм башка объектларын булдыру

8. Сыену урыннары булдырыла:

1) гражданнар оборонасын саклау корылмалары сыйфатында файдаланыла торган метрополитен корылмаларында халыкны кабул итүне һәм яшерүне тәэмин итүче метрополитенның иң күп эшләүче сменасыннан һәм транспортабель булмаган авыруларга хезмәт күрсәтүче медицина персоналыннан тыш, мобилизацион йөкләмәсе (заказы) булган һәм урнашу урынына бәйсез рәвештә, гражданнар оборонасы буенча аеруча мөһим категориягә кертелгән оешма хезмәткәрләренең сугыш вакытында сан буенча максималь эшләүче сменасы (алга таба – оешманың иң күп эшләүче сменасы) өчен, шулай ук гражданнар оборонасы буенча беренче яки икенче категориягә кертелгән һәм гражданнар оборонасы буенча төркемгә кертелгән территориядә урнашкан оешманың иң күп эшләүче сменасы өчен;

2) аның эшчәнлеген һәм яшәешен тәэмин итә торган һәм саклана торган зона периметры чикләрендә, аның территориясендә урнашкан оешма хезмәткәрләрен дә кертеп, атом-төш җайланмаларын (атом станцияләрен) эксплуатацияли торган оешманың кеше саны максималь булган, тыныч вакытта эшләүче сменасы хезмәткәрләре өчен.

9. Радиациягә каршы яшеренү урыннары булдырыла:

1) гражданнар оборонасы төркеменә кертелгән территориядән читтә радиоактив пычрану ихтималы булган зонада урнашкан, гражданнар оборонасы буенча беренче яки икенче категориягә кертелгән оешманың иң күп эшләүче сменасы өчен;

2) радиоактив пычрану ихтималы булган зонада урнашкан сәламәтлек саклау учреждениесендәге транспортабель булмаган авырулар һәм аларга хезмәт күрсәтүче медицина персоналы өчен.

10. Яшерену урыннары булдырыла:

1) радиоактив пычрану ихтималы булган зонадан тыш, гражданнар оборонасы төркеменә кертелгән территориядән читтә гражданнар оборонасы буенча беренче яки икенче категориягә кертелгән оешманың иң күп эшләүче сменасы өчен;

2) радиоактив зарарлану (пычрану) ихтималы булган зонадан тыш, гражданнар оборонасы төркеменә кертелгән территориядә урнашкан

сәламәтлек саклау учреждениесендәге транспортабель булмаган авырулар һәм аларга хезмәт күрсәтүче медицина персоналы өчен.

11. Әлеге Нигезләмәнең 8, 9, 10 пунктларында күрсәтелмәгән халыкны һәм, халыкны кабул итүне һәм яшерүне тәэмин итә торган оешманың иң күп эшләүче сменасын бергә яшерү өчен, гражданнар оборонасының булган саклагыч корылмалары, ә алар булмаганда - халыкны яшерү өчен яраклаштырылган, тирәндә урнаштырылган биналар файдаланыла.

12. Махсуслаштырылган склад бүлмәләре (саклау урыннары) индивидуаль һәм медицина саклану чараларын, радиация һәм химик разведка, радиация контроле приборларын һәм гражданнар оборонасының башка мөлкәтен саклау өчен булдырыла.

13. Санитар-юу пунктлары, киемнәрне һәм техниканы зарарсызландыру станцияләре һәм гражданнар оборонасының башка объектлары радиация, химик, биологик һәм медицина ягыннан саклау һәм халыкның беренче чиратта яшәешен тәэмин итү, кешеләрне һәм хайваннарны санитар чистарту, юлларны, биналарны һәм корылмаларны дезактивацияләү, киемнәрне һәм транспорт чараларын махсус эшкәртү өчен булдырыла.

14. Мобилизация чорында һәм сугыш вакытында гражданнар оборонасы объектларын булдыру федераль башкарма хакимият органнарының һәм оешмаларының гражданнар оборонасы планнары, Татарстан Республикасы һәм Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегенең гражданнар оборонасы һәм халыкны саклау планнары нигезендә гамәлгә ашырыла

15. Гражданнар оборонасы объектларын булдыру түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

1) гражданнар оборонасының яңа объектларын, тулысынча җыела торган тимер-бетон корылмалар һәм конструкцияләр, блок-модуль тибындагы эшләнмәләр яисә башка материаллар кулланып, шул исәптән гражданнар оборонасының тиз торгызыла торган объектларын төзү;

2) гражданнар оборонасы объектларына карата куела торган таләпләргә туры китерү максатында, гамәлдәге капиталь төзелеш объектларын яки аларның өлешләрен реконструкцияләү, капиталь ремонтлау (яраклаштыру);

3) капиталь төзелеш объектының яки аның өлешләренең гражданнар оборонасы объектларына карата куела торган таләпләргә туры килүен раслау;

4) биналарны, корылмаларны һәм җир асты киңлегенең башка корылмаларын халыкны яшерү өчен яраклаштыру.

16. Тыныч вакытта гражданнар оборонасы объектлары, аларны билгеләнгән срокларда билгеләнеше буенча файдалануга әзерлек хәленә китерү мөмкинлеген саклап, билгеләнгән тәртиптә икътисад һәм халыкка хезмәт күрсәтү мәнфәгатьләрендә, шулай ук халыкны табигый һәм техноген

характердагы гадәттән тыш хәлләр аркасында килеп чыккан зарарлау факторларыннан саклау өчен файдаланылырга мөмкин.

3 бүлек. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын карап тоту һәм файдалану

17. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын тыныч вакытта карап тоту биналарны һәм яшәешне тәэмин итү системалары җиһазларын билгеләнгән срокларда билгеләнеше буенча файдалануга күчерүгә аларның даими әзерлеген һәм гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларында яшеренүчеләрнең иминлеге өчен кирәкле шартларны тәэмин итәргә тиеш. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын билгеләнеше буенча файдалануга әзерлектә тоту өчен, оешмаларда аларга хезмәт күрсәтү төркемнәре (звенолары) төзелә. Шул ук вакытта түбәндәгеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк:

1) тулаем алганда гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының саклау үзлекләре, шулай ук аның аерым элементлары;

2) барлык гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының герметизациясе һәм гидроизоляциясе;

3) гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының инженерлык-техник һәм махсус җиһазлары, элемтә һәм хәбәр итү чаралары.

18. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын тыныч вакытта карап тотканда тыела:

1) биналарны яңадан планлаштыру;

2) киртәләү конструкцияләрендә тишекләр яки уемнар урнаштыру;

3) герметизацияне һәм гидроизоляцияне бозу;

4) җиһазларны демонтажлау; биналарның эчке бизәлеше өчен янучан төзелеш материалларын куллану;

5) хәрәкәт итү юлларын, гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларына керү юлларын һәм аварияле чыгу юлларын каплау;

6) биналарның түшәмнәрен һәм стеналарын штукатурлау;

7) стеналарны керамик плитә белән тышлау;

8) тыгызлаучы резина детальләрне, резина амортизаторларны, сыгылмалы киҗе-мамык, резина сеңдерелгән һәм бөгелүчән резина ялгауларны, металл җиңсәләрне, җитештерүче завод исеме һәм инженерлык-техник һәм махсус җиһазларның техник мәгълүматлары булган табличкаларны буяу;

9) гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларына керү юлларына, аварияле чыгу юлларына һәм тышкы һава җыю һәм һава суыру җайланмаларына якын территориядә проект документларында каралганнан ким ераклыкта төзелеш.

19. Яшеренүчеләрне кабул итүгә гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын әзерләү чорында, ләкин 6 сәгатьтән артмаган вакытта аларны демонтажлау мөмкинлеген исәпкә алып, гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары бүлмәләрендә янмый торган һәм токсинлы булмаган

материаллардан җиңел сүтелә торган вакытлы бүлмә такталарын урнаштыру рөхсәт ителә.

20. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының инженерлык-техник һәм махсус җиһазларын, элемтә һәм хәбәр итү чараларын, төзек һәм билгеләнеше буенча файдалануга әзерлек хәлендә тотарга кирәк.

21. Инженерлык-техник һәм махсус җиһазларны, элемтә һәм хәбәр итү чараларын карап тоту, эксплуатацияләү, агымдагы һәм планлы ремонтлау техник документлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

22. Тыныч вакытта гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының һава белән тәэмин итү системаларыннан файдалану чиста вентиляция режимы буенча гына рөхсәт ителә.

23. Тыныч вакытта гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының түбәндәге инженерлык-техник һәм махсус җайланмалары элементларыннан файдалану тыела:

1) сакланган дизель электр станциясенең вентиляция системаларыннан;

2) фильтр-сеңдергечләрдән;

3) алгы фильтрлардан;

4) һаваны углерод окисеннан чистарту өчен фильтрлардан;

5) һаваны регенерацияләү чараларыннан;

6) чуерташлы һава чистарткычлардан;

7) фекалий җыю өчен аварияле резервуарлардан. Резервуарлардан чыга торган урыннарда эшермәләр ябык булырга тиеш.

24. Тыныч вакытта гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларыннан файдаланганда кирәк:

1) биналарда температураны проект таләпләренә туры китереп сакларга;

2) керү һәм аварияле чыгу урыннарын атмосфера явым-төшемнәреннән һәм җир өсте суларыннан саклауны тәэмин итәргә;

3) биналарны һәм яшәешне тәэмин итү системалары җиһазларын билгеләнгән кагыйдәләргә туры китереп буярга һәм ремонтларга;

4) һаваны углерод окисеннан чистарту өчен фильтрларга, регенерация җайланмаларына һәм сеңдергеч фильтрга кадәр һәм аннан соң урнаштырылган герметик клапаннарны ябарга һәм печатьләп куярга;

5) аварияле эчәргә яраклы су запасының басымлы савытларында су агымын, 2 тәүлек эчендә суны тулысынча алмашырлык итеп тәэмин итәргә;

6) эчәргә яраклы су өчен запас савытны техник яктан төзек итеп тотарга;

7) ярдәмче бүлмәләрне, шулай ук хуҗалык максатларында файдаланылмый торган санузелларны ябарга һәм печатьләп куярга;

8) дизель электр станцияләрен консервацияләргә;

9) ачыла торган саклагыч-герметик һәм герметик капкаларны һәм ишекләрне аскуймалар белән тәэмин итәргә.

25. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларыннан файдаланганда янгынга каршы таләпләрне үтәү өлешендә, тыныч вакытта гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары бүлмәләренең билгеләнешенә бәйле рәвештә, Россия Федерациясендә янгын куркынычсызлыгы таләпләренә таянырга кирәк.

26. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының төп бүлмәләреннән файдалану, гамәлдәге норматив документларның әлеге функциональ билгеләнештәге бүлмәләргә карата мәҗбүри таләпләрен үтәгәндә, түбәндәгеләр өчен рөхсәт ителә:

1) санитар-көнкүреш бүлмәләре;

2) мәдәни хезмәт күрсәтү бүлмәләре һәм уку дәресләре өчен бүлмәләр;

3) кешеләр өчен куркыныч зарарлы сыеклыклар, парлар һәм газлар бүлеп чыгармый һәм табигый яктыртуны таләп итми торган технологик процесслар гамәлгә ашырыла торган җитештерү бүлмәләре;

4) технологик, транспорт һәм җәяүлеләр тоннельләре;

5) дежур электриклар, элемтәчеләр, ремонт бригадалары бүлмәләре;

6) җиңел автомобильләр өчен гаражлар, автокарлар һәм автомобильләрнең җир асты стоянкалары;

7) янмый торган, шулай ук, автомат янгын сүндерү системасы булганда, яна торган материалларны саклау өчен склад бүлмәләре;

8) сәүдә һәм туклану бүлмәләре (кибетләр, ашханә заллары, буфетлар, кафелар, кабымлыклар һ.б.);

9) спорт бүлмәләре (ату тирлары һәм спорт дәресләре өчен заллар);

10) халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү бүлмәләре (ателье, мастерскойлар, кабул итү пунктлары һ.б.);

9) дәвалау учреждениеләренең өстәмә (ярдәмче) бүлмәләре.

27. Мөлкәтне урнаштыру һәм туплау, аларны тикшерү, ремонтлау һәм хезмәт күрсәтү өчен гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының инженерлык-техник җиһазына һәм техник бүлмәләргә даими ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итүне исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

28. Тыныч вакытта, санузел бүлмәләреннән тыш, гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының ярдәмче бүлмәләреннән файдалану тыела.

29. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләү ел саен, махсус (чираттан тыш) тикшерүләр, техник торышны комплекслы бәяләү һәм инвентаризация вакытында гамәлгә ашырыла.

30. Ел саен һәм махсус тикшерүләр гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын эксплуатацияләүче оешма җитәкчесе тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

31. Махсус тикшерүләр янгыннардан, җир тетрәүләрдән, давыллардан, көчле яңгырлардан һәм су басулардан соң үткәрелә.

32. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын тикшергәндә түбәндәгеләр бәяләнергә тиеш:

1) корылманың гомуми торышы һәм керү юлларының, аварияле чыгу юлларының, һава җыю һәм газ чыгару каналларының торышы;

2) ишекләрнең (капкаларның, тәрәзә капкачларының) һәм ныгытып ябу механизмнарының төзеклеге;

3) саклагыч җайланмаларның, вентиляция системаларының, су белән тәэмин итү, канализация, электр белән тәэмин итү, элемтә, автоматика һәм башка җиһазларның төзеклеге; бүлмә мәйданнарыннан икътисад ихтыяҗлары һәм халыкка хезмәт күрсәтү өчен файдалану;

4) янгын сүндерү чаралары булу һәм аларның торышы;

5) проект документлары булу.

33. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын комплекслы бәяләү гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын эксплуатацияләүче оешма тарафыннан өч елга бер тапкыр үткәрелә.

34. Башкарма комитет гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләүне үткәрүнең перспектив планнарын төзи. Шул ук вакытта түбәндәгеләр бәяләнә:

1) сыену урынының герметиклыгы;

2) инженерлык-техник җиһазларның һәм саклагыч җайланмаларының барлык системаларының эшкә сәләте;

3) саклагыч корылманы план нигезендә әзерлеккә китерү мөмкинлеге;

4) чиста вентиляция һәм фильтрлы вентиляция режимнары буенча эшнең техник торышын бәяләп, 6 сәгать дәвамында гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары режимында эксплуатацияләү;

5) проект документлары булу.

35. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларына комплекслы тикшерүләр үткәрү өчен, тикшерелә торган җиһазның сыйфатлы торышын билгеләп һәм аны алга таба билгеләнеше буенча файдалану буенча рекомендацияләр биреп бәяләмә бирергә тиешле һәм әлеге эшчәнлек төренә лицензиясе булган оешмалар җәлеп итү тәкъдим ителә.

36. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын эксплуатацияләүче оешмаларның гражданнар оборонасы җитәкчеләре гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләүне планлаштыралар һәм гамәлгә ашыралар.

37. Гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләү нәтиҗәләре акт белән (әлеге нигезләмәгә 1 нче кушымта) рәсмиләштерелә. Төзелеш һәм киртәләү конструкцияләренең, техник системалар җиһазларының яки аларның аерым элементларының төзексезлеге һәм кимчелекләре ачыкланганда, кимчелекләр ведомосте (әлеге нигезләмәгә 2 нче кушымта) төзелә. Моннан тыш, гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләү барышында ачыкланган җитешсезлекләр, аларны бетерү буенча тәкъдимнәр гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларының техник торышын бәяләү журналында (әлеге нигезләмәгә 3 нче кушымта) чагылдырыла.

38. Акт һәм дефектлар ведомосте нигезендә техник чараларны һәм төзелеш конструкцияләрен планлы-кисәтү ремонтының еллык планнары төзелә.

Башкарма комитет Аппараты
Җитәкчесе урынбасары,
эш кәгазьләрен алып бару идарәсе башлыгы Н.И. Галиева